

Rozmawiaj z Klasą

Zdrowie psychiczne uczniów i uczennic oczami nauczycieli i nauczycielek. Raport z badania.

Badanie zostało zrealizowane w ramach projektu Rozmawiaj z Klasą. Projekt jest finansowany w ramach Programu „Fundusz pomocowy dla organizacji pozarządowych oraz inicjatyw obywatelskich 2020”, utworzonego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności, realizowanego przez Fundację Edukacja dla Demokracji.

SPIS TREŚCI

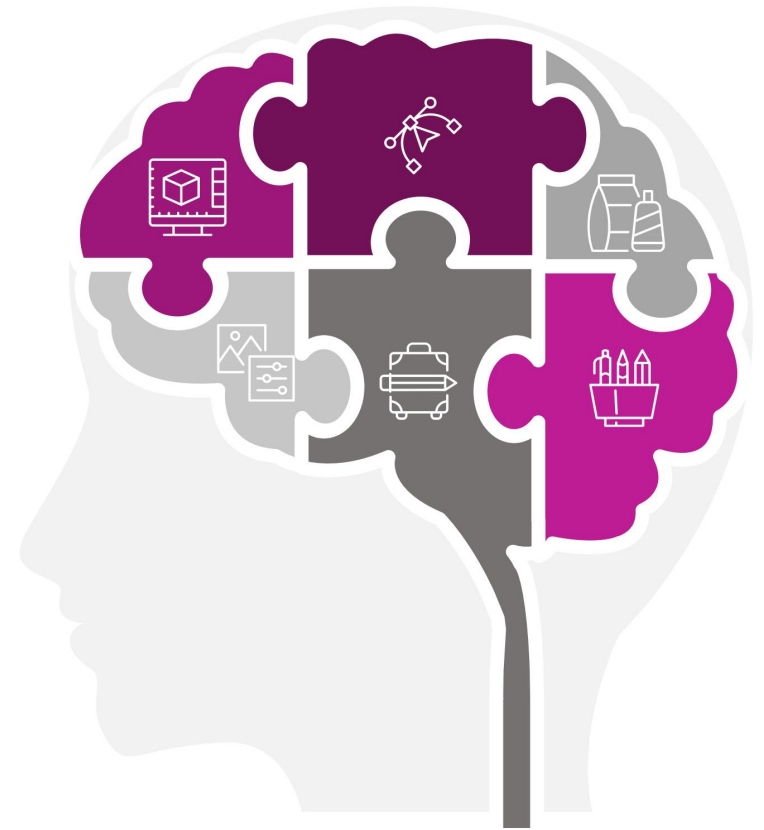
O RAPORCIE I METODOLOGII	02
WSTĘP DO RAPORTU	07
WPŁYW ŚRODOWISKA SZKOLNEGO I ROLA NAUCZYCIELI	09
WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE I PEDAGOGICZNE	22
OBJAWY, PRZYCZYNY I PROBLEMY	28
PREWENCJA I PROFILAKTYKA	38
SZKOLENIA I ZDOBYWANIE WIEDZY	46
RODZICE	55
KONDYCJA PSYCHICZNA NAUCZYCIELI	65
SZCZEGÓŁOWE DANE	75

CEL BADANIA

Zanim zaczęła się pandemia i nauczyciele stracili swoich uczniów z oczu, Fundacja Szkoła z Klasą przyglądała się z niepokojem trudnościom psychicznym młodych ludzi i samotności nauczycieli w obliczu kryzysów młodych. Postanowiliśmy zbadać, jak szkoła reaguje w sytuacji kryzysów uczniów i uczennic, przyjrzeć się, czy nauczyciele otrzymują odpowiednią wiedzę i wsparcie, by rozpoznawać kryzysy i umiejętnie na nie reagować.

Wyniki badania posłużą nam jako punkt wyjścia do serii działań, które mają na celu nie tylko pomóc nauczycielkom i nauczycielom w codziennej pracy z uczniami, otworzyć dyskusję ekspercką wokół zdrowia psychicznego uczniów i uczennic, ale również stworzyć materiały, które pozwolą pracować (również profilaktycznie) nad tematami związanymi ze zdrowiem psychicznym w szkole.

ROZMAWIAJ
Z KLASĄ

SZKOŁA
Z KLASĄ
FUNDACJA

METODOLOGIA BADANIA

Moduł ilościowy

Ankieta online z pytaniami zamkniętymi oraz otwartymi.

Respondenci: nauczycielki i nauczyciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Liczba respondentów (N) to 1535 osób.

Temat zdrowia psychicznego jest tematem wrażliwym. Dlatego w pierwszym module zdecydowaliśmy się na ankietę, w której umieściliśmy również kilka pytań otwartych. Chcieliśmy zapewnić naszym respondentom i respondentkom anonimowość, a tym samym większy komfort udzielania szczerych odpowiedzi.

Moduł jakościowy

Dwa zogniskowane wywiady grupowe (FGI) z ekspertami i ekspertkami, wśród których znaleźli się: psychiatrzy, psychologowie, psychoterapeuci, interwenci kryzysowi pracujący z dziećmi i młodzieżą.

Dzięki ich wiedzy i doświadczeniu wyniki badań oraz nasze wnioski i interpretacje zyskały mocną podbudowę merytoryczną.

EKSPERCI I EKSPERTKI ZAANGAŻOWANI W WYWIADY FOKUSOWE

TOMASZ BILICKI

Pedagog, certyfikowany interwent kryzysowy (University of Maryland). Ukończył psychologię motywacji na Uniwersytecie SWPS. Koordynator Punktu Interwencji Kryzysowej dla Młodzieży RE-START, dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli Fundacji Innopolis w Łodzi.

ELŻBIETA KUCIŃSKA

Pracuje w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii nr 2 „Kąt” w Warszawie. Współautorka i od 10 lat koordynatorka merytoryczna projektu „Specjalistyczne Punkty Konsultacyjne” na terenie Warszawy, który realizuje pomoc w zakresie rozpoznawania trudności emocjonalnych u dzieci i młodzieży oraz diagnostyki trudności edukacyjnych.

EDYTA CICHOCKA

Psycholog, pomysłodawczyni i wieloletnia koordynatorka działań profilaktycznych skierowanych do uczniów, rodziców i nauczycieli w warszawskich placówkach oświatowych. Wiceprezes Stowarzyszenia Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi INTEGRACJA.

JOANNA KRZYŻANOWSKA-ZBUCKA

Psychiatra, kierownik Oddziału Zapobiegania Nawrotom Instytutu Psychiatrii i Neurologii. Działa w Fundacji eFkropka zajmującej się zapobieganiem wykluczeniu osób z doświadczeniem choroby psychicznej.

EKSPERCI I EKSPERTKI ZAANGAŻOWANI W WYWIADY FOKUSOWE

DOROTA GAŚIOROWSKA

Psycholog, psychoterapeutka, pracuje w Towarzystwie Pomocy Młodzieży oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Autorka programów terapeutycznej pracy grupowej z młodzieżą i rodzicami. Prowadzi psychoterapię indywidualną, grupy wsparcia i rozwoju osobistego, warsztaty, oraz terapię rodzin.

KAMIŁA LENKIEWICZ

Doktor, psycholog, specjalista psychologii klinicznej, psychoterapeuta systemowy z wieloletnim doświadczeniem i stażem klinicznym w pracy z dziećmi, młodzieżą i rodzinami. Współautorka modelu opieka EZRA. Naukowo zajmuje się tematyką zaburzeń osobowości u nastolatków.

MAŁGORZATA JANAS-KOZIK

Prof. dr hab. n. med., specjalista psychiatrii i psychoterapii dzieci i młodzieży, specjalista pediatrii, pełnomocnik MZ ds. reformy psychiatrii dzieci i młodzieży. Kierownik Katedry Psychiatrii i Psychoterapii Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach.

O autorkach

DR ANNA BUCHNER

Centrum Humanistyki Cyfrowej IBL PAN, socjolożka, antropolożka współczesności, badaczka społeczna. Uczestniczyła w ogólnopolskich i międzynarodowych projektach badawczych badających m.in. instytucje kultury, nowe media, kompetencje cyfrowe, kanony piękna, style życia i religijność Polaków.

MARTA PUCIŁOWSKA

Wiceprezeska Fundacji Szkoła z Klasą. Porzuciła pracę tłumaczki ustnej na rzecz działania w edukacji, bo wierzy w misję swojej Fundacji. Kulturoznawczyni, nauczycielka i certyfikowana trenerka STOP. W pracy korzysta z różnorodnych doświadczeń zawodowych, wplata elementy design thinking i inquiry-based learning. Lubi opowiadać historie, które pomagają zrozumieć skomplikowane procesy.

MARIA WIERZBICKA

Socjolożka, antropolożka współczesności, badaczka z wieloletnim doświadczeniem w badaniach społecznych i rynkowych. Uczestniczyła w projektach badawczych badających m.in: instytucje kultury, kompetencje cyfrowe, styl życia Polek i młodych Polaków.

MICHALINA MICHOROWSKA

Koordynatorka Projektu *Rozmawiaj z Klasą* w Fundacji Szkoła z Klasą. Na co dzień tworzy strategię dla największych światowych marek pracując w globalnej agencji kreatywnej. Uczestniczyła w wielu projektach naukowych i biznesowych, zaangażowana w działalność społeczną.

CO RAPORT MÓWI NAM O KONDYCJI POLSKIEJ SZKOŁY

W naszym badaniu chcieliśmy przyrzeć się, jak nauczycielki i nauczyciele oceniają zdrowie psychiczne uczniów i uczennic oraz siebie, jako część systemu wspierania młodych, rozpoznawania kryzysów, reagowania na nie. Wyniki badań układają się jednak w szerszą historię: **opowieść o szkole, która przestała być miejscem rozwoju, wspólnego dorastania i uczenia się, a zmieniła się w szkołę dla szkoły, miejsce realizowania arbitralnej podstawy programowej.** W szkole odbywa się dziś wyczerpujący wyścig, w którym nauczyciele są strażnikami odhaczania zadań, a uczniowie i uczennice mają obowiązek te zadania realizować. I ani jedni ani drudzy nie są z takiego stanu rzeczy zadowoleni.

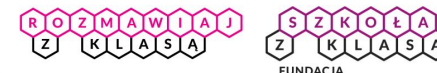
Wydaje się, że **potrzebna jest nam dogłębna reforma szkoły.** Nie wystarczą drobne działania naprawcze, ale powrót do tego, czym szkoła być powinna: wspólnotą osób, uczniów i uczennic, nauczycieli i nauczycielek, w której słychać również głos rodziców, **miejscem, gdzie przede wszystkim jest czas na rozmowę o emocjach, o problemach, o złożoności otaczającego nas świata.** Komfort psychiczny, zbudowany na zaufaniu, powinien stanowić podstawę wszystkich działań realizowanych przez szkołę. Szczególnie w czasach pandemii, która uwypukliła wszystkie słabości obecnego systemu.

Zapraszam więc Państwa do spojrzenia na **raport jako na diagnozę dzisiejszej szkoły widzianą oczami nauczycieli i nauczycielek.** I zachęcam do refleksji o tym, że szkoła może być miejscem, w którym wszyscy czują się na tyle dobrze, że nie boją się mówić o swoich lękach, obawach i problemach, bo wiedzą, że otrzymają zrozumienie i wsparcie. I że warto taką szkołę tworzyć.

MARTA PUCIŁOWSKA

WICEPREZESKA W FUNDACJI SZKOŁA Z KLASĄ

Pandemia katalizatorem zmian

Raport nie bez powodu prezentujemy **w czasie pandemii**. To właśnie teraz zaczęliśmy zwracać **większą uwagę na temat zdrowia psychicznego**. Młodzi ludzie, którzy prowadzili aktywne życie, wypełnione często dodatkowymi aktywnościami i zajęciami, nagle w marcu zostali zamknięci w domach. Cały dotychczasowy plan dnia, który realizowaliśmy w różnych przestrzeniach, przeniósł się do czterech ścian własnego domu.

Chcemy **wykorzystać ten czas**, czas kiedy coraz więcej osób skupionych jest nie tylko na swoim zdrowiu fizycznym, ale również psychicznym i pokazać, jak ważnym graczem jest w tym temacie szkoła. Zdaniem ekspertek i ekspertów, z którymi mieliśmy okazję porozmawiać, liczba przypadków depresji, stanów lękowych, zaburzeń odżywiania wśród dzieci i młodzieży wzrosła w ciągu tych kilku miesięcy pandemii dramatycznie. Dlatego w Fundacji Szkoła z Klasą **chcemy pomóc nauczycielom i nauczycielkom wypracować metody radzenia sobie z kryzysami wśród uczniów i uczennic**.

MICHALINA MICHOROWSKA

*KOORDYNATORKA PROJEKTU W FUNDACJI
SZKOŁA Z KLASĄ*

Całość dostępna:

https://www.szkolazklasa.org.pl/wp-content/uploads/2021/01/fszk_raport_rozmawiaj_z_klasa.pdf